

Historia muzyki średniowiecza

Nazwa Wydziału	Wydział Historyczny
Nazwa jednostki prowadzącej moduł	Instytut Muzykologii
Nazwa modułu kształcenia	Historia muzyki Średniowiecza
Kod modułu	H 220
Język kształcenia	polski
Efekty kształcenia dla modułu kształcenia	<p><u>Wiedza. Student zna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podstawowe pojęcia związane z muzyką okresu średniowiecza; • podstawowe gatunki i techniki polifonii średniowiecza w Europie oraz najwybitniejszych ówczesnych kompozytorów europejskich i polskich • główne tendencje przemian twórczości wielogłosowej IX-XIV w. • w stopniu podstawowym średniowieczną notację muzyczną • w zakresie podstawowym historię średniowiecznej liturgii, jej form i gatunków • za pośrednictwem zaproponowanych lektur, kontekst kulturowy i społeczny, w jakim funkcjonowała muzyka średniowieczna <p><u>Umiejętności. Student potrafi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kojarzyć typowe dla epoki nurty i zjawiska muzyczne z określonymi ośrodkami i twórcami • zilustrować najważniejsze gatunki muzyczne, style i techniki kompozytorskie epoki odpowiednio dobranymi przykładami kompozycji • analizować główne gatunki i formy • rozpoznać audytywnie wykorzystując kompozycję z danego zestawu utworów • analizować formę tekstów poetyckich kompozycji średniowiecznych <p><u>Kompetencje społeczne. Student:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zna ograniczony zakres swojej wiedzy oraz posiadanych umiejętności
Typ modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny)	obowiązkowy
Rok studiów	1 Studia I stopnia, stacjonarne
Semestr	1
Imię i nazwisko osoby/osób prowadzących moduł	Zofia Fabiańska; Jakub Kubieniec
Imię i nazwisko osoby/osób egzaminującej/egzaminujących bądź udzielającej zaliczenia, w przypadku	

gdy nie jest to osoba prowadząca dany moduł	
Sposób realizacji	Zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studentów
Wymagania wstępne i dodatkowe	
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studentów, gdy w danym module przewidziane są takie zajęcia	Wykład: 15 Ćwiczenia: 60 <u>Łącznie: 75</u>
Liczba punktów ECTS przypisana modułowi	8
Bilans punktów ECTS	Udział w zajęciach: 2 Bieżące przygotowanie do ćwiczeń: 3 Przygotowanie do egzaminu: 3
Stosowane metody dydaktyczne	<u>Metody podające:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ wykład informacyjny ○ prezentacja multimedialna <u>Metody problemowe:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ wykład problemowy z użyciem komputera
Metody sprawdzania i kryteria oceny efektów kształcenia uzyskanych przez studentów	<ul style="list-style-type: none"> • Dwa kolokwia pisemne z zagadnień cząstkowych • Pisemny test polegający na audytywnym rozpoznaniu dzieł muzycznych epoki średniowiecza
Forma i warunki zaliczenia modułu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia, a także forma i warunki zaliczenia poszczególnych zajęć wchodzących w zakres danego modułu	<u>Warunki zaliczenia ćwiczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Uzyskanie pozytywnej średniej oceny z kolokwiów cząstkowych; • zaliczenie pisemnego testu odsłuchowego <u>Warunki zaliczenia modułu:</u> <ul style="list-style-type: none"> • uzyskanie zaliczenia ćwiczeń • Egzamin pisemny.
Treści modułu kształcenia	<p>Wprowadzenie: twórczość muzyczna epoki średniowiecza, jej rodzaje i chronologia.</p> <p>I. Powstanie polifonii. Najstarsze fazy rozwoju organum.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Geneza muzyki wielogłosowej. 2. Wczesna polifonia w zabytkach teoretycznych. Rodzaje struktur polifonicznych: organum proste i złożone, paralelne i swobodne; rola organum swobodnego. 3. Wczesne organum w źródłach praktyki kompozytorskiej. Troparia winchesterskie. Organa z rękopisów z Chartres. Polifonia „szkoły St. Martial w Limoges” i Santiago de Compostella. 4. Najstarsze świadectwa improwizowanej praktyki śpiewu polifonicznego w Polsce. <p>II. Polifonia szkoły Notre Dame.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przedstawiciele szkoły Notre Dame i ich twórczość. Postaci Leonina i Perotina. Charakter źródeł, ich chronologia i

	<p>proweniencja. Problemy atrybucyjne.</p> <p>2. Polifonia retrospektywna w zabytkach XIII i XIV w. polskiej proweniencji (jako kontynuacja improwizowanej praktyki wykonawczej chorału).</p> <p>3. Muzyka Magnus liber organi. Notacja organum. Styl organum i jego przemiany: organa dupla, tripla i quadrupla, clausulae i ich funkcja.</p> <p>4. Conductus. Rodzaje conductus: conducti simplices i conducti cum cauda. Notacja kompozycji konduktowych.</p> <p>5. Powstanie motetu. Najstarsze kompozycje motetowe. Geneza. Clausulae cum littera: ich cechy, notacja i funkcja. Odmiany najstarszych motetów: motet konduktory i trzygłosowy podwójny.</p> <p>6. Recepcja repertuaru Notre Dame w Polsce (i ślady jego oddziaływania w twórczości rodzimej).</p> <p>III. Polifonia religijna i świecka artis antiquae</p> <p>1. Motet łaciński i francuski. Rodzaje kompozycji. Tendencje przemian stylistycznych w świetle zachowanych źródeł. Przemiany w systemie notacji. Motety z rękopisu H 196 z Bibl. de l'Université w Montpellier (Mo).</p> <p>2. Inne gatunki i techniki kompozytorskie polifonii XIII w. Pieśń, hoquetus i rondellus.</p> <p>IV. Ars nova we Francji.</p> <p>1. Uzasadnienie przyjęcia cezury w dziejach muzyki zachodnioeuropejskiej ok. 1320 r. Poglądy francuskich teoretyków i kompozytorów. Nowa ars notandi. Pojęcie Ars nova w muzykologii.</p> <p>2. Podstawa źródłowa. Gatunki muzyczne. Ośrodki twórczości.</p> <p>3. Technika kompozytorska i cechy kompozycji. Motet i izorytmia. Najstarsze kompozycje izorymiczne artis novae. Motety Filipa de Vitry, Guillaume'a de Machaut oraz twórców anonimowych. Pieśń polifoniczna. Twórczość pieśniowa Machauta. Polifoniczne opracowania tekstów ordinarium missae. „Cykle” mszalne i La messe de Nostre Dame Machauta.</p> <p>4. Przemiany sposobu pojmowania dzieła sztuki muzycznej. Współczesna perspektywa.</p> <p>5. Ślady recepcji repertuaru artis novae w Polsce.</p> <p>V. Polifonia świecka trecenta.</p> <p>1. Znaczenie polifonii trecenta w dziejach muzyki i poglądy na jej genezę. Polifonia trecenta w świetle refleksji</p>
--	---

	<p>teoretycznej. Cechy systemu notacyjnego.</p> <p>2. Podstawa źródłowa. Gatunki muzyczne. Ośrodki twórczości.</p> <p>3. Praktyka kompozytorska.</p> <p>Wczesny madrygał, caccia i ballata monodyczna w twórczości Maestra Piera, Giovanniego da Firenze i Jacopo da Bologna. Przemiany techniki kompozytorskiej w ramach głównych gatunków muzyki świeckiej. Muzyka polifoniczna ok. 1350 r. i II połowy XIV w. we Florencji. Twórczość Francesca Landiniego.</p> <p>4. Ślady twórczości włoskiego trecenta w Polsce.</p> <p>VI. Ars subtilior – schyłek epoki średniowiecza. Polifonia w Polsce na przełomie XIV i XV wieku. Angielska muzyka wielogłosowa przełomu XIV i XV w. i jej rola w przemianach języka dźwiękowego.</p> <p>1. Ars subtilior i styl manierystyczny. Pojęcie ars subtilior. Źródła repertuaru muzycznego. Kompozytorzy i ośrodki ich aktywności. Cechy notacyjne i stylistyczne dzieł. Twórczość Matteo da Perugia i Johanneses Ciconii.</p> <p>2. Polifonia w Polsce. Recepcja repertuaru włoskiego w Polsce. Twórczość rodzima początku XV w. w stylu „włosko-niderlandzkim”: Kompozycje Mikołaja z Radomia. Kompozycje motetowo-pieśniowe w repertuarze Europy Środkowej. Twórczość Piotra z Grudziądza.</p> <p>3. Polifonia angielska przełomu XIV i XV w. i zapowiedzi nowego stylu.</p>
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p><u>Literatura podstawowa:</u></p> <p><i>Polifonia średniowiecza</i>, opr. Zofia Dobrzańska – Fabiańska, Kraków 2009 (II wydanie);</p> <p><i>Historia muzyki polskiej</i>, red. S. Sutkowski: t. 1, cz. I: Jerzy Morawski: <i>Średniowiecze do r. 1320</i>, Warszawa 2006; t. 1, cz. II: Katarzyna Morawska: <i>Średniowiecze 1320-1500</i>, Warszawa 1998;</p> <p><u>Literatura uzupełniająca:</u></p> <p>Richard Taruskin: <i>The Oxford History of Western Music</i>. T. I: <i>The Earliest Notations to the Sixteenth Century</i>, Oxford 2005;</p> <p>Richard H. Hoppin: <i>Medieval Music</i>, New York 1978;</p> <p>Gustave Reese: <i>Music in the Middle Ages</i>, New York 1940;</p> <p>Józef M. Chomiński: <i>Historia harmonii i kontrapunktu</i>. T. I, Kraków 1958;</p> <p>Józef M. Chomiński: <i>Formy muzyczne</i>. T. III, Kraków 1974; T. V, Kraków 1984.</p>